

Sárguló nyírfák zöld fenyves között

Antal Jenő vadászmester könyvének lapszélére

Antal Jenő baróti vadászmester *Vadász-
emlékeim* című könyvét olvasom, ame-
lyet Erdővidéken a baróti Tortoma ki-
adó vállalt fel, és tett asztalunkra. A ki-
adó a könyv tartalmával, szerkesztői
igényességével és dicséretre méltó
nyomdai kivitelezésével akkorát dob-
bantott, hogy ha ezt ezen a szinten foly-
tatni tudják – mindannyian ezt kíván-
nók – a Székelyföld egészéhez képest
peremvidékként láttatott Erdővidéket
az igényesebb olvasói tábor érdeklődé-
sének központjába emelik.

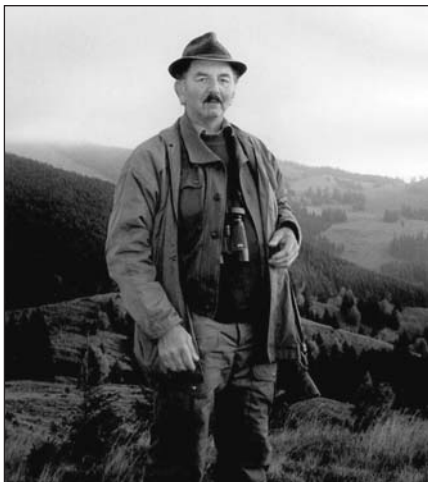
A keményborítók közé fogott oldala-
kat, novella ízű elbeszéléseket nem
szerkesztési sorrendben, hanem cikk-
cakkozva olvasom, becserkészem, mint
a vadőr a vadat. És ebben az az érde-
kes, hogy mindezt nem tudatosan, nem
leshelyet keresve, és nem tört vetve, ha-
nem magamat ösztöneim sodrására
hagyva teszem. Elolvasok egy fejezetet,
s utána az előtte lévőre meg az ezt kö-
vetőre is kíváncsi vagyok. Át tudom ad-
ni magamat az olvasás élményének, az
írott szó bővületének, hiszen egy sike-
res vadászat utáni közös vacsora illatát,
aromáit érzem, a szerző mondataiban,
értéktételeiben a férfias tartást és a lélek
emelkedettségét érzékelem.

Szakmai elfoglaltságom számlájára ír-
ható, hogy az első mondatok után nem,
illetve nemcsak a történetekre figyelek,
hanem ennek az erdővidéki férfiúnak a
szófűzésére. Erre az is ráhangolja az ol-
vasót, hogy közös ismerősünk és barát-
unk, Vári Attila *Varázslat vége* című
mottóverssel indul a kötet.

(...) Őszülsz, sárgulnak álmaid is.
(...) Lábnymodból vizet iszik a táj,
és olyan lesz, mint te.
Most hát az van, amit akartál.
Te vagy a táj: magadra maradtál.
Árvízzel küzd szemed,
földrengések a homlokodon.
Szád szakadéknál,
mintha láva bugyogna,
völgyeket vörösítve,
vérezve eget –
ismét eltört egy szó.

A kötet a szerző nyugdíjba vonulásá-
nak emlékére jelent meg.

A verses lírai indítás számomra azt
igazolja, amire, tudtommal csak a ma-
gyar erdészeti, vadászati szakma, illetve
ennek a hivatásszerű követői művel-

Antal Jenő, a szerző

nek. Az egyik legszebb versantológia,
amelyet valaha is olvastam, az az *Erdő
poézise*. Dr. Majer Antal erdészpro-
fesszor (Országos Erdészeti Egyesület,
1993) *Líra az erdőről: fákról, fényről,
csendről* alcímmel gyönyörű versgyűj-
teményt állított össze. „A magyar költé-
szet birodalmát is keresztül-kasul ba-
rangolta, hogy felkutassa mindazt az
értéket, melynek létrejöttéhez az erdők,
a fák adták az ibletet” – olvasom a fül-
szövegben.

Hegyek, fák, füvek címen a Castrum
Könyvkiadó gondozásában (Sepsi-
szentgyörgy) és a Pallas Kiadó (Gyön-
gyös) gondozásában is megjelent egy
kötet *Romániai magyar költők versei a
természetről* alcímmel. A budapesti Or-
szágos Erdészeti Egyesület a hegyek,
fák, füvek „prózai poézisének” népsze-
rűsítését is magához ölelte, méghozzá
olyan szerzők felvonultatásával, mint
amilyen Grétsy László nyelvészpro-
fesszor. *Gyökerek és lombok* címen Pá-
pai Gábor, az Erdészeti Lapok főszer-
kesztője adott közre szerkesztő-ripor-
terként ezen a címen egy egész sor er-
dészportrét, s ugyancsak a magyar er-
dészeti kultúra igényességét jelzi, hogy
a jó emlékü földink, Kádár Zsombor er-
dőmérnök-professzor több kéziratát,
köztük az *Erdő és nyelv* című kötet
anyagát is nyomdafestékhez juttatták.

Nos az olvasó ítéletére bízom, hogy
Antal Jenő erdésztechnikusi végzettségű
vadászmester könyvét, a *Vadász-emléke-
im* címűt „felveszi-e” erre az igénylistára?

Ízelítőül az egyik legmeggrázóbb, no-
vella-sorba emelhető, talán a szerzői
szándék ellenére metaforikus jelentés-

hordozó írásából, a Kakukkhegyi szar-
vasbikám címűből idézem a hátsó borí-
tóra is kiemelt, a Vári Attila kötetnyitó
versével rimelő prózai szöveget.

„Október vége volt, a reggelek már
erős dérről jöttek, de napközben, a nap
melege még felbírta törölni a barmatot.
Éjszaka a kakukkhegyi vadászbáznál
aludtam, hogy korán reggel a helyszí-
nen lebessek. A bika halálos ítéletével
(engedéllyel) zsembemben, elmerengve
ültem egy kidőlt lucfenyő tuskóján
(csutakján), a Kakukkhegy északi ol-
dalában, s néztem a szemközti hegyol-
dal sűrű-sötét fenyvesét, melynek mé-
regzöld renetegéből halálos sárgán
kandikált ki egy-két nyírfák koronája.
Akkor kelt fel a Nap. Körülöttem a szél-
döntés nyomán keletkezett, hatalmas
irtás csillogott a reggeli fényben. Ragyo-
góan szép, tiszta őszi reggel volt, ózon-
dús levegőtől duzzadó.

Csendben várakoztam. Ha szeren-
csém lesz, s feltámad magáról, vagy meg-
mozdul a bika, akkor elkezdődhet közt-
ünk a küzdelem. Ő az életért, én selejt,
visszarakott tróféjáért – tulajdonkép-
pen én is az életért.

Hiába kelt fel a nap, a kora reggel hű-
vös volt. Szorosabbra gomboltam maga-
mon a vibarkabátot, s tovább várakoz-
tam. 12/57-es vegyes csövű puskámat tér-
demen keresztbetéve magam előtt. Hány-
szor várakoztam így az eltelt több mint
négy évtized alatt? Hányszor ültem regge-
li-esti lesen? Hányszor láttam már így ül-
dögélve reggel a napkeltét, este a naple-
mentét, tavasszal a természet ébredését.
Megrobantak az emlékek...”

Az emberi élet évszakváltásainak ok-
tóberéhez, az élet sűrű-sötét fenyvesé-
nek méregzöldjéből halálos sárgán ki-
kandikáló nyírfák állapotához egyre kö-
zelebb érkező – ez az élet rendje – fér-
fiú, amint ezt a könyvet előszavazó Sár-
kány Árpád is megjegyzi: egy olyan dol-
gos székely ember, aki bármit is tett
munkája során, egyetlen célt követve
tette: a Hargita hegység legdélibb nyúl-
ványán, a Baróti hegyekben élő párat-
lan értékű vadállomány óvása, ápolása,
élőhelyének javítása, minőségének
megőrzése, fejlesztése. Az idézett rész-
let nem csupán az erdő szépségének, a
szerző lelkiállapotának megjelenítésére
alkalmas szöveg miatt szép, hanem ma-
gáért a történetért. A vadászmester
ugyanis az elállatiasodott kommunista

Akirályi vad

diktatúra éveiben a vadállomány állapotára vonatkozó felmérő jelentéseiből szándékosan „kifelejtett” egy gyönyörű szarvasbikát. Erről csak leghűségesebb vadőre és bizalmasa tudott.

’89-decemberében brutálisan kilőtték aztán a diktátort is, úgy bántak el véle, amint ő és talpnyaló fegyverhordozói bántak el az erdei vadakkal. Antal Jenő vadászmeister vigyázó szeme láttára és füle hallatára azonban ez a „csodaszarvas” a szarvasok nemének lehetséges élethosszával mérve a sűrű-sötét fenyves méregzöld rengetegéből öregesen sárgás színben kikandikáló idős lénnyé vált.

A Vadászmeister a szarvasbikával élete erejének teljében találkozott „Az agancs gazdája, a bika a rakottya bokorral küzdött, annak ágait tördelte, hántotta fehé-

re agancsával. A bika amikor abbahagyta a bokor verését, amelynek ágai már erősen le voltak tördelve, agancsos fejét magasra emelte és éberen figyelt, hallgatózott. Gyönyörű látványt nyújtott ott állva, hatalmas rózsákon nyugvó, hosszú, vastag szárú, nagyterpesztésű, sokágú agancsos fejét a legyőzött rakottyabokor fölé emelve. Sötétszínű, dúsan gyöngyözött trófeájáról nem hiányzott semmi. Volt azon hosszú, fehérvégűekben végződött szemág, jégág, középág, villás farkaság, hosszú ötágban végződő lapátformájú korona. Egy nagyon erős, derék, kapitális, párosbuszas bika állt előttem előrszegezett fülekkel, s figyelt éberen. Moccanni sem mertem, csak miután a bika visszavonult a vizeslapos fölötti sűrű vörösberkenyészbe (madárberkenye – *Sorbus aucuparia*), jöttem el onnan.

A látvány annyira megfogott, hogy ott helyben elbatároztam, a bikát nem fogom feljelenteni...”

Évek jöttek, évek múltak. „Öreglegény” lett az egykori daliából. Egyre rövidebbek és vékonyabbak lettek az agancsai, s rajtuk az ágak száma is kevesebb lett.

A Kárpátok Génuszának bukása után egy nyugati bérvadászt is rávezetett a bikára. Az egykori dalia rájuk csodálkozott, szinte felkínálta magát, de a

vadász jelezte: ez selejt, ennél szebbet, erősebbet akar...

Végül is, mintha egyezséget kötne az öreg szarvas és hosszú évek során át a védelmező, a benne gyönyörködő őrs engedélyt váltott az erdők sűrűjében bújtatott lény kilövésére.

És ennek a selejt idős szarvasnak a trófeája tölti meg ma is élettörténettel lakását, akárcsak az idős vadász könyve élménnyel az olvasót.

Mert ez a hercegeket, királyokat, mágnásokat és diktátorokat vadásztató férfiú a legértékesebb trófeákat mindig másnak engedte át. Volt köztük, akiket szeretett, s voltak, akiktől undorodott. De az volt a tiszte, hogy egy ideig ezek szolgálatára nevelje az erdei vadakat.

De eggyel, a szarvasbikával kivételt tett: hagyta, hogy férfi-, majd öregkorba jusson, oda, amikor a nyírfák már sárgán kandikálnak ki a fenyvesek méregzöld rengetegéből.

Sylvester Lajos

újságíró, Sepsiszentgyörgy

(A szerkesztő Sylvester Lajos szíves elnézését kéri, hogy a régen beküldött kézirat csak most kerül közlésre, de egyéb aktuális és terjedelmes témák közlése miatt csak most kerülhetett sor egy irodalmi blokk összeállítására)

„Mese az erdőről”

100 éve született Wass Albert

Wass Albert (Válaszút 1908.01.08 – Florida 1998.02.17.) író 100 évvel ezelőtt született és 10 éve távozott el az élők sorából. A természetről és az erdőkről is szívhez szólóan tudott írni. Nem véletlenül, hiszen tanulmányai során elvégezte a debreceni gazdasági akadémiát, a hohenzollerni erdészeti egyetemet, erdőmérnöki diplomát kapott, majd a Sorbonne-t, ahol kertmérnöki ismereteket szerez és ledoktorál.

Tevékenykedett a megszerzett szakmájában is: Az önéletrajzi írásában említi, hogy többek között foglalkozott a Kárpátok vadállományának a felügyeletével (1940), valamint Ds. „erdészfelügyelője” az Erdészeti és Mezőgazdasági Minisztérium megbízásából (1941).

1942-ben jelenik meg a Tavak könyve című mesesorozata, majd 1946-ban az Erdők könyve „környezet- és tájszerető” mesevilága. Az utóbbi könyvének, a Mese az erdőről című írásából idézek:

„Amikor az erdőre kimégy, figyelve lépj, és lábujjhegyen. Mibelyt a fák alá

belépsz, és felrebben előtted az első rigó: akkor már tudnod kell, hogy az erdő észrevett.

Ha megállsz egy pillanatra, hallani fogod a szellőt, ahogy a fák között tovaoson. Te már tudod, hogy ezt a szellőt az angyal rázta elő, köpenye ráncaiból. Ha jól figyelsz, a manókat is hallhatod: surrannak, matatnak itt-ott a sűrűben. Sok dolguk van, igyekezniök kell.

A virágokat is láthatod majd, és minden virág kelyhéből egy tündérke les rád. Figyelik, hogy rontó-ember vagy-e? Azoktól félnek.

De te látó-ember leszel, és a tündérek ezt hamar felismerik. Kiülnek a virágok szirmaira, és kedvesen reád kacagnak. De akkor a patakot is meghallod, ahogy nedked mesél, csodálatos meséket az erdőről...

Csak haladsz csöndesen, gyönyörködve, céltalanul, s egyszerre csak kilépsz az Angyalok Tisztására.

Nem is tudod, hogy ez az, mivel az angyalokat nem láthatja a szemed.

Csak annyit látsz, csak annyit érzel, hogy csodálatosan szép. És megállasz. És abban a pillanatban megnyílik a szíved, és az angyalok észrevétel nélkül melléd lépnek, egyenként, lábujjhegyen, és bele- rakják kincseiket a szívedbe.

A legnagyobb kincseket, amiket ember számára megteremtett az Isten. A jószágot, a szeretet és a békeességet.

Te minderről semmit sem tudsz akkor. Csak annyit hallasz, hogy a madarak nagyon szépen énekelnek körülötted, és a patak nagyon szépen mesél. Csak annyit látsz, hogy nagyon szép az erdő.

A fák, a virágok, a fű, a moha, a magas kék ég és rajta az a nagy, csillogóan fehér felhő, amelyiken a Jóisten ül, bárányfelhőket pófétel nagy kék pipájából, és jószágosan mosolyog.

Csak, amikor visszatérsz újra az emberek közé, a rontó-emberek és a gyűjtő-emberek közé, és hiába gonoszak hozzád, te mégis jóval viszonzod gonoszágukat, szeretettel vagy mindenki iránt, és az élet legsúlyosabb perceiben is derű és békeesség van a homlokodon: csak akkor látják meg rajtad, hogy az Angyalok tisztán jártál, kedvesem.”

Puskás Mihály